YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

17 päivänä huhtikuuta 1997 *

Asiassa C-138/95 P,

Campo Ebro Industrial SA, Levantina Agrícola Industrial SA (LAISA) ja Cerestar Ibérica SA, edustajanaan asianajaja Paul Glazener, Rotterdam, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Carlos Zeyen, 67 rue Ermesinde,

valittajina,

jossa valittajat vaativat muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (ensimmäinen jaosto) asiassa T-472/93, Campo Ebro ym. vastaan neuvosto, 21.2.1995 antaman tuomion (Kok. 1995, s. II-421) osittaista kumoamista,

vastapuolena:

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Arthur Brautigam, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Euroopan investointipankin lakiasiainosaston pääjohtaja Bruno Eynard, 100 boulevard Konrad Adenauer,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

jota tukee

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja José Luis Iglesias Buhigues ja oikeudellisen yksikön virkamies James Macdonald Flett, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

väliintulijana,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Sevón (esittelevä tuomari) sekä tuomarit D. A. O. Edward ja M. Wathelet,

julkisasiamies: A. La Pergola,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 21.11.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Campo Ebro Industrial SA, Levantina Agrícola Industrial SA (LAISA) ja Cerestar Ibérica SA, jotka ovat Espanjan oikeuden mukaan perustettuja yhtiöitä, ovat yhteisöjen tuomioistuimeen 2.5.1995 jättämällään valituksella hakeneet muutosta

EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-472/93, Campo Ebro ym. vastaan neuvosto, 21.2.1995 antamaan tuomioon (Kok. 1995, s. II-421, jäljempänä valituksen kohteena oleva tuomio), jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti kanteen tutkimatta siltä osin kuin siinä vaadittiin kumoamaan asetuksen (ETY) N:o 1785/81 muuttamisesta ja tässä asetuksessa säädettyjen sokerialan hintojen soveltamisesta Espanjassa 28 päivänä joulukuuta 1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 3814/92 (EYVL L 387, s. 7) sekä hylkäsi kanteen perusteettomana siltä osin kuin siinä vaadittiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta velvoittamaan kantajille maksettavaksi korvausta niille tämän asetuksen antamisesta aiheutuneesta vahingosta.

2 Sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä säädetään 30.6.1981 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 (EYVL L 177, s. 4), jota on muutettu myöhemmin useaan kertaan.

3 Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä Euroopan talousyhteisöön 12 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn sopimuksen liitteenä olevan Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista tehdyn asiakirjan (EYVL L 302, s. 9, jäljempänä liittymisasiakirja) 70 artiklan 3 kohdan a alakohdassa, jota sovelletaan liittymisasiakirjan 108 artiklan mukaisesti sokeriin ja isoglukoosiin, määrätään, että jos jonkin maataloustuotteen hinta Espanjassa on liittymisajankohtana yhteistä hintaa korkeampi, Espanjassa voimassa oleva korkeampi hinta säilytetään tällä tasolla, ja hintojen lähentymisen on toteuduttava yhteisissä hinnoissa liittymistä seuraavien seitsemän vuoden aikana tapahtuvan kehityksen tuloksena. Liittymisasiakirjan 70 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti neuvoston on laadittava arvio hintojen lähentymiskehityksestä komissiolta saamansa lausunnon perusteella, johon on tarvittaessa lisätty aiheelliset ehdotukset, jos liittymistä seuraavan neljännen vuoden lopulla jonkin maataloustuotteen Espanjassa käytettävä hinta on olennaisesti yhteistä hintaa korkeampi. Liittymisasiakirjan 70 artiklan 3 kohdan b alakohdan toisessa alakohdassa täsmennetään, että neuvosto voi määräenemmistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan erityisesti pidentää hintojen lähentämiseksi määrättyä aikaa siirtymätoimenpiteiden soveltamisajan enimmäispituuden rajoissa ja päättää muista menettelyistä hintojen lähentämisen nopeuttamiseksi.

4 Koska liittymisasiakirjassa tarkoitettu hintojen lähentyminen ei ollut toteutunut, neuvosto laati tutkimuksen viiden ensimmäisen vuoden jälkeen sovellettavista hinnoista ja antoi 13.6.1991 asetuksen N:o 1716/91 Espanjassa sovellettavien sokerin ja sokerijuurikkaan hintojen lähentämisestä yhteisiin hintoihin (EYVL L 162, s. 18).

5 Neuvosto päätti siinä ensiksi pidentää hintojen lähentämiskautta 1.7.1995 saakka; toiseksi se määräsi, että lähentäminen toteutetaan kahdessa vaiheessa. Asetuksen N:o 1716/91 2 artiklassa säädetään seuraavasti:

"Espanjassa sovellettavien hintojen lähentämiskausi pidennetään 1.7.1995 saakka, mainittu päivä mukaan lukien. Tämän asetuksen 1 artiklassa tarkoitettu lähentyminen toteutetaan kahdessa vaiheessa, joista ensimmäinen vaihe käsittää markkinointivuodet 1991/1992 ja 1992/1993 ja toinen markkinointivuodet 1993/1994 ja 1994/1995 ja 1995/1996." *

6 Asetuksen N:o 3814/92 1 artiklassa säädetään hintojen täydellisestä lähentämisestä 1.1.1993 alkaen sisämarkkinoiden toteuttamiseksi, ja asetuksen 2 artiklassa säädetään sokerijuurikkaan ja sokeriruo'on tuottajille Espanjassa maksettavasta alenevasta siirtymäkauden tuesta. Lisäksi asetuksessa myönnetään sokerintuottajille tukea sellaisista kiintiöihin kuuluvista tuotteista, jotka olivat varastossa 31.12.1992. Asetuksen 3 artiklassa annetaan vielä Espanjalle lupa myöntää markkinointivuosina 1993/1994—1995/1996 sokerintuotantoyrityksille mukautustukea Espanjan sokeriteollisuuden tehostamiseksi laadittavien rakennemuutossuunnitelmien mukaisesti.

* Tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset asetuksesta suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

7 Valituksen kohteena olevasta tuomiosta käy ilmi, että valittajat ovat ainoita isoglukoosin tuottajia Espanjassa. Ne ovat riitauttaneet asetuksen N:o 3814/92, koska siinä ei ole säädetty mistään niille myönnettävästä yhteisön tuesta.

8 Valittajat nostivat yhteisöjen tuomioistuimessa 23.3.1993 kanteen, jossa ne vaativat asetuksen N:o 3814/92 kumoamista ja neuvoston velvoittamista korvaamaan niille vahingon, jota ne väittivät kärsineensä asetuksen antamisen vuoksi.

9 Yhteisöjen tuomioistuin siirsi asian 27.9.1993 antamallaan määräyksellä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta tehdyn päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom muuttamisesta 8 päivänä kesäkuuta 1993 tehdyn neuvoston päätöksen 93/350/Euratom, EHTY, ETY (EYVL L 144, s. 21) nojalla.

Valituksen kohteena oleva tuomio

10 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti valituksen kohteena olevalla tuomiolla kumoamiskanteen tutkimatta sillä perusteella, että asetus N:o 3814/92 oli yleisluonteinen toimi, joka ei koskenut kantajia suoraan ja erikseen.

11 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi vahingonkorvauskanteen perusteettomana, koska asiassa ei ollut käynyt ilmi, että neuvosto olisi rikkonut ilmeisellä tavalla yksityisiä suojaavaa ylemmäntasoista oikeussääntöä, joten ei ollut tarpeen tutkia vahinkoa koskevaa kysymystä.

12 Kantajat väittivät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että neuvosto oli loukannut luottamuksensuojan ja syrjintäkiellon periaatteita.

13 Luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskevan kanneperusteen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittasi valituksen kohteena olevan tuomion 52 kohdassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja arvioi sen jälkeen, oliko kyseisen alan toimijoille voinut syntyä perusteltu luottamus asetusta N:o 3814/92 edeltävän lainsäädännön perusteella.

14 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli valituksen kohteena olevan tuomion 54 ja 55 kohdassa liittymisasiakirjan 70 artiklan 3 kohdan a ja b alakohtaa ja totesi sitten, että neuvostolla oli oikeus päättää sokerin hintojen täydellisestä lähentämisestä liittymisen jälkeisen seitsemännen vaiheen jälkeen, joten kantajat eivät olleet voineet perustellusti odottaa, että lähentymistä varten määrätyn siirtymäkauden jatkuminen olisi taattua markkinointivuoden 1992/1993 alun jälkeen.

15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi lisäksi, ettei kantajille ollut voinut syntyä perusteltua luottamusta myöskään asetuksen N:o 1716/91 antamisen perusteella. Se muistutti aluksi valituksen kohteena olevan tuomion 59 kohdassa, että asetuksen neljännestä ja viidennestä perustelukappaleesta kävi ilmi, että lähentämistä varten määrättyä ajanjaksoa oli jatkettu 1.7.1995 saakka, ensinnäkin jotta liian nopea sokerijuurikkaan hintojen alentaminen ei vaikuttaisi haitallisesti erityisesti maanviljelijöihin, ja toiseksi jotta tuolloin laaditussa arviossa esiin tullut erityisen vaikea sokerialan tilanne Espanjassa otetaan huomioon. Se totesi sitten tuomion 60 kohdassa, että asetuksesta N:o 3814/92 kävi ilmi, että neuvosto oli ottanut huomioon nämä seikat säätäessään tässä asetuksessa tukien myöntämisestä, jota perusteltiin sisämarkkinoiden toteuttamisella ja sillä, että kaupan esteiden poistaminen oli toivottavaa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lopuksi tuomion 61 ja 62 kohdassa, että lähentämiskauden lopettamista koskeva päätös oli lainmukainen talouspoliittinen valinta ja että tuen myöntäminen perustui näke-

myksiin, joissa ei ollut ylitetty yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä yhteisön toimielimille yhteisen maatalouspolitiikan alalla vahvistetun laajan harkintavallan rajoja.

16 Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksen kohteena olevan tuomion 63—65 kohdassa, että harkitsevien ja alasta perillä olevien taloudellisten toimijoiden olisi pitänyt käsittää se, että yhteismarkkinoiden toteuttaminen saattaisi vaikuttaa siten, että hintoja lähennetään ennenaikaisesti, koska tällä alalla oli tarpeen lakkauttaa liittymistasausmaksujärjestelmä, erityisesti koska komission tätä koskevia ehdotuksia käsiteltiin espanjalaisessa lehdistössä tarkasti heinäkuusta 1992 alkaen.

17 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi vielä tuomion 66 kohdassa, että hintoja koskevan toisen lähentämisvaiheen ehtoja ei ollut vahvistettu asetuksessa N:o 1716/91, ja jo tämän perusteella oli poissuljettua, että kantajilla olisi voinut olla perusteltu luottamus lähentämistä koskevien ehtojen osalta.

18 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi edellä esitettyjen seikkojen perusteella luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskevan kanneperusteen.

19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi samoin tuomion 79—81 kohdassa väitteen, jonka mukaan asetus N:o 3814/92 oli puutteellisesti perusteltu, koska ei voida edellyttää, että asetuksessa esitettäisiin, miksi siinä ei määrätä siirtymätoimenpiteistä sellaisten tuottajien hyväksi, joita asetus voisi koskea välillisesti.

20 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista koskevan väitteen osalta ensinnäkin valituksen kohteena olevan tuomion 83 ja 84 kohdassa isoglukoosin ja sokerin läheisiä kilpailusuhteita, jotka kävivät ilmi asetuksen N:o 1785/81 toisesta ja kolmannesta perustelukappaleesta sekä yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa 103/77 ja 145/77, Royal Scholten-

Honig ja Tunnel Refineries, 25.10.1978 antamasta tuomiosta (Kok. 1978, s. 2037). Se totesi kuitenkin tuomion 85 kohdassa, ettei voitu sulkea pois sitä, että sokerin tuotantoon voi liittyä sellaisia erityisiä olosuhteita, joiden takia voi olla mahdollisesti perusteltua kohdella sokerintuottajia eri tavalla kuin isoglukoosintuottajia.

21 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki sitten tuomion 86 kohdassa, kohdeltiinko sokerintuottajia mahdollisesti eri tavalla kuin isoglukoosintuottajia ja oliko erilainen kohtelu perusteltua. Se totesi tämän osalta tuomion 87 kohdassa, etteivät kantajat olleet esittäneet mitään sellaista, mikä olisi kumonnut neuvoston väitteen, jonka mukaan isoglukoosin tuottajilla ei ollut sellaisia rakenteellisia ongelmia, jotka olisivat vastanneet sokerintuottajien vastaavia ongelmia, ja se päätteli tästä, ettei neuvosto ollut rikkonut toimivaltansa harjoittamiselle asetettuja rajoja silloin, kun se oli antanut luvan kansallisen tuen myöntämiseen sokerintuottajayrityksille sokeriteollisuuden tehostamiseksi laadittavien rakennemuutossuunnitelmien mukaisesti.

22 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi varastossa olevasta sokerista maksettavan tuen osalta tuomion 88 ja 89 kohdassa, ettei kantajien asemaa voitu rinnastaa sokerintuottajien asemaan, koska viimeksi mainituilla oli 31.12.1992 varastossa markkinointivuoden 1992/1993 kuluessa myytäväksi tarkoitettu koko sokerimäärä, kun taas kantajilla oli varastossa vain rajoitettu määrä tuotteitaan; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi myös, ettei isoglukoosin tuotannosta itsestään sen ominaisuuksien vuoksi myöskään seuraa tarvetta varastoida lopputuotetta ja ettei isoglukoosi soveltunut, toisin kuin sokeri, ominaisuuksiensa takia pidettäväksi pitkää aikaa varastossa.

23 Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tuomion 90 ja 91 kohdassa, että sokerintuottajien ja isoglukoosintuottajien käyttämät raaka-aineet ja niiden hankkimisen edellytykset olivat erilaiset. Sokerintuottajat olivat velvollisia maksa-

maan raaka-aineista yhteisön vahvistaman vähimmäishinnan, kun taas isoglukoosin tuottajat olivat maksaneet raaka-aineistaan markkinoilla vallitsevien edellytysten mukaan määräytyneen hinnan ja saattoivat hyötyä viljamarkkinoilla vallitsevien edellytysten mahdollisesta paranemisesta.

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi näiden seikkojen perusteella tuomion 92 ja 93 kohdassa, että oli jäänyt näyttämättä, että neuvosto olisi sillä, ettei se ollut ryhtynyt samanlaisiin siirtymätoimenpiteisiin isoglukoosintuottajien hyväksi, jättänyt ilmeisellä ja vakavalla tavalla noudattamatta sen toimivallan harjoittamiselle asetettuja rajoja, koska kantajien tilanne eroaa objektiivisella tavalla sokerintuottajien tilanteesta, ja että siten myös syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista koskeva kanneperuste oli hylättävä.

Valitus

25 Valittajat vaativat, että yhteisöjen tuomioistuin

1) kumoaa valituksen kohteena olevan tuomion siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hylännyt vahingonkorvausvaatimuksen; ja

2) velvoittaa yhteisön korvaamaan valittajille asetuksesta aiheutuneen vahingon ja arvioi tämän vahingon suuruudeksi Campo Ebro Industrial SA:n osalta 3 444 403 ecua, Levantina Agrícola Industrial SA:n (LAISA) osalta 1 305 169 ecua ja Cerestar Ibérica SA:n osalta 2 132 421 ecua, tai muun yhteisöjen tuomioistuimen sopivaksi katsoman summan, 8 prosentin vuotuisella korolla lisättynä kanteen nostamisesta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa maksupäivään asti; tai

3) palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi; ja

4) velvoittaa neuvoston korvaamaan valittajille tästä oikeudenkäynnistä aiheutuvat oikeudenkäyntikulut sekä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

26 Neuvosto vaatii komission tukemana, että yhteisöjen tuomioistuin

1) hylkää valituksen ja

2) velvoittaa valittajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valitusperusteiden tarkastelu

27 Valittajat esittävät yhdeksän valitusperustetta valituksen kohteena olevaan tuomioon ja väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

1) on rikkonut liittymisasiakirjan 70 artiklan 3 kohdan b alakohtaa, loukannut luottamuksensuojan periaatetta ja rikkonut EY:n perustamissopimuksen 190 artiklaa katsoessaan, ettei kantajille ollut voinut syntyä perusteltua luottamusta liittymisasiakirjan perusteella (valituksen kohteena olevan tuomion 56 kohta);

2) on tulkinnut virheellisesti asetusta N:o 1716/91, loukannut luottamuksensuojan periaatetta ja rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklaa katsoessaan, ettei kantajille ollut mitenkään voinut syntyä perusteltua luottamusta asetuksen N:o 1716/91 perusteella (59 kohta);

3) ei ole ottanut huomioon Euroopan yhtenäisasiakirjan 28 artiklaa sekä on loukannut luottamuksensuojan periaatetta ja rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklaa katsoessaan, että harkitsevien ja alastaan perillä olevien taloudellisten toimijoiden olisi pitänyt käsittää, että yhteismarkkinoiden toteuttaminen saattoi johtaa sokerin interventiohinnan ennenaikaiseen lähentämiseen (63 kohta);

4) on tulkinnut virheellisesti asetusta N:o 1716/91, loukannut luottamuksensuojan periaatetta ja rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklaa katsoessaan, ettei kantajille ollut voinut syntyä suojaamisen arvoista perusteltua luottamusta tilanteeseen, jossa hintojen lähentäminen toteutettiin markkinointivuodesta 1993/1994 lähtien (66 kohta);

5) on loukannut yhteisön oikeuteen sisältyviä eri periaatteita ja rikkonut siihen sisältyviä sääntöjä hylätessään kantajien luottamuksensuojan periaatetta koskevan kanneperusteen;

6) on tulkinnut virheellisesti kantajien väitteitä, loukannut syrjintäkiellon periaatetta ja rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklaa (81 kohta);

7) on tehnyt oikeudellisen virheen, loukannut syrjintäkiellon periaatetta ja rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklaa päätellessään sen perusteella, ettei isoglukoosin tuotannosta, toisin kuin sokerin tuotannosta, seuraa tarvetta muodostaa varastoja, että kantajat olivat eri asemassa kuin sokerintuottajat ja että erilainen kohtelu 31.12.1992 varastossa olevasta sokerista maksettavan tuen osalta oli perusteltua;

8) ei ole ottanut huomioon edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Royal Scholten-Honig ja Tunnel Refineries annettua tuomiota eikä sokerialan yhteistä markkinajärjestelyä sekä on loukannut syrjintäkiellon periaatetta ja rikkonut

perustamissopimuksen 190 artiklaa katsoessaan, että valittajien asema poikkesi sokerintuottajien asemasta ja että niitä voitiin kohdella eri tavalla, koska velvollisuus maksaa raaka-aineista yhteisön vahvistama vähimmäishinta ei koskenut niitä;

9) on loukannut yhteisön oikeuteen sisältyviä eri periaatteita ja rikkonut siihen sisältyviä sääntöjä hylätessään kantajien syrjintäkiellon periaatetta koskevan kanneperusteen.

28 Nämä eri valitusperusteet on ryhmiteltävä uudelleen sen mukaan, vetoavatko valittajat niissä luottamuksensuojan vai syrjintäkiellon periaatteen loukkaamiseen.

Luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskevat valitusperusteet

29 Valittajat väittävät ensimmäisessä valitusperusteessaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksen kohteena olevan tuomion 56 kohdassa rikkonut liittymisasiakirjan 70 artiklan 3 kohdan b alakohtaa, loukannut luottamuksensuojan periaatetta ja rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklaa katsoessaan, ettei kantajille ollut voinut syntyä perusteltua luottamusta liittymisasiakirjan perusteella. Valittajat katsovat, että koska sokerin hinnat olivat Espanjassa huomattavasti yhteisiä hintoja korkeammat, valittajat saattoivat perustellusti odottaa, että lähentämistä varten määrättyä ajanjaksoa olisi jatkettu liittymistä seuraavien seitsemän vuoden yli.

30 Liittymisasiakirjan 70 artiklan 3 kohdan b alakohdan toisessa alakohdassa määrätään, että neuvosto "voi — — erityisesti — — päättää muista menettelyistä hintojen lähentämisen nopeuttamiseksi".

31 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis perustellusti tulkinnut tätä määräystä siten, että siinä annetaan neuvostolle oikeus päättää hintojen lähentämismenettelystä ja säätää asetuksella ainakin liittymistä seuranneiden seitsemän vuoden kuluttua sokerin hintojen täydellisestä lähentämisestä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on samoin aiheellisesti päätellyt, etteivät kantajat olleet voineet perustellusti odottaa, että lähentymistä varten määrätyn siirtymäkauden jatkuminen olisi taattu markkinointivuoden 1992/1993 alun jälkeen.

32 Ensimmäinen valitusperuste on siis perusteeton.

33 Toisessa valitusperusteessa valittajat väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti asetusta N:o 1716/91, loukannut luottamuksensuojan periaatetta ja rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklaa katsoessaan, ettei kantajille ollut mitenkään voinut syntyä perusteltua luottamusta asetuksen N:o 1716/91 perusteella. Valittajien mukaan kyseisen asetuksen perusteluosan läheisempi tutkiminen osoittaa päinvastoin, että hintojen lähentämiskautta oli jatkettu siksi, että hinnat Espanjassa poikkesivat huomattavasti yhteisistä hinnoista, eikä asetuksen N:o 1716/91 neljännessä ja viidennessä perustelukappaleessa mainittujen etujen huomioon ottamiseksi, niin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksen kohteena olevan tuomion 59 kohdassa. Valittajat väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 61 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, joka koskee taloudellisten toimijoiden perusteltua luottamusta, ei myöskään liity esillä olevaan asiaan, koska asetusta N:o 3814/92 ei ole annettu taloudellisten seikkojen muutosten huomioon ottamiseksi, vaan sisämarkkinoiden toteuttamista silmällä pitäen.

34 Asetuksen N:o 1716/91 neljännessä perustelukappaleessa täsmennetään, että hintaerojen poistamisen on annettava tapahtua viiden markkinointivuoden ajan, "mikä on riittävän pitkä ajanjakso, jotta liian nopea sokerijuurikkaan hintojen alentaminen ei vaikuttaisi haitallisesti erityisesti maanviljelijöihin". Asetuksen viidennessä

perustelukappaleessa todetaan, että hintakehityksestä laaditusta arviosta "ilmenee selvästi, että Espanjassa on nykyään sokerialalla erityisen vaikea tilanne, joka johtuu niistä rakenteellisista esteistä, jotka rasittavat tätä alaa, jolla on käynnissä rakennemuutosmenettelyjä".

35 Vaikka onkin totta, että hintojen lähentämiskauden jatkamisen yleisenä syynä oli se, että hinnat Espanjassa poikkesivat huomattavasti yhteisistä hinnoista, asetuksen neljättä ja viidettä perustelukappaletta voidaan tulkita johdonmukaisesti ainoastaan siten, että jatkaessaan hintojen lähentämiskautta neuvosto otti erityisesti huomioon näissä perustelukappaleissa tarkoitetut eli maanviljelijöiden ja sokerintuottajien edut.

36 Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on viitannut perustellusti valituksen kohteena olevan tuomion 61 kohdassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan yhteisön toimielimillä on laaja harkintavalta yhteiseen maatalouspolitiikkaan kuuluvissa asioissa ja taloudellisille toimijoille ei voi perustellusti syntyä perusteltua luottamusta siihen, että olemassa oleva tilanne, jota yhteisön toimielimet voivat muuttaa antamillaan päätöksillä niille kuuluvan harkintavallan puitteissa, säilyy. Tämän perusteella ei voida hyväksyä valittajien väitettä siitä, että sisämarkkinoiden toteuttamisen seurauksena yhteisön toimielinten toimivalta taloudellisia seikkoja arvioitaessa olisi heikentynyt.

37 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis tulkinnut asetusta N:o 1716/91 oikein, ja se on viitannut yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, minkä jälkeen se on päätellyt, ettei valittajille ollut voinut syntyä perusteltua luottamusta tämän asetuksen perusteella.

38 Toinen valitusperuste on näin ollen hylättävä.

39 Kolmannessa valitusperusteessa valittajat väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon Euroopan yhtenäisasiakirjan 28 artiklaa ja että se on loukannut luottamuksensuojan periaatetta ja rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklaa katsoessaan, että harkitsevien ja alastaan perillä olevien taloudellisten toimijoiden olisi pitänyt käsittää, että yhteismarkkinoiden toteuttaminen saattoi johtaa sokerin interventiohinnan ennenaikaiseen lähentämiseen. Euroopan yhtenäisasiakirjan 28 artiklassa määrätään, että tätä asiakirjaa sovelletaan, jollei Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä Euroopan yhteisöihin tehtyjen asiakirjojen määräyksistä muuta johdu. Valittajilla ei siis ole niiden mukaan ollut mitään syytä käsittää, että sokerin hintoja aiottiin lähentää ennenaikaisesti, erityisesti koska Euroopan yhtenäisasiakirjan tavoitteet voitiin saavuttaa pitämällä voimassa liittymisasiakirjassa määrättyjä menettelyjä, mukaan luettuna liittymistasoitusmaksuja. Lisäksi asetus N:o 1716/91 on annettu kauan sen jälkeen, kun Euroopan yhtenäisasiakirja oli tullut voimaan, mitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon tuomion 63 kohdassa. Myöskään sillä ei ole merkitystä asian kannalta, että komission ehdotuksesta oli tiedotettu heinäkuusta 1992 lähtien, koska ainoastaan neuvosto oli toimivaltainen muuttamaan hintojen lähentämismenetelmää.

40 Kuten tämän tuomion 31 kohdassa on todettu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut oikein liittymisasiakirjan määräyksiä katsoessaan, että neuvostolla oli oikeus nopeuttaa hintojen lähentämistä. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksen kohteena olevan tuomion 63 kohdassa todennut perustellusti selvien taloudellisten seikkojen perusteella, että harkitsevien ja alasta perillä olevien taloudellisten toimijoiden olisi pitänyt käsittää se, että yhteismarkkinoiden toteuttaminen saattaisi vaikuttaa siten, että sokerin hintoja lähennetään ennenaikaisesti olemassa olleista liittymistasoitusmaksuista johtuvien, jäsenvaltioiden välillä olevien kaupan esteiden poistamiseksi. Asetuksen N:o 1716/91 7 artiklassa, jossa viitataan ETY:n perustamissopimuksen 43 artiklan 2 kohtaan, säädetään lisäksi, että neuvosto voi tehdä päätöksen vain komission ehdotuksesta. Vaikkei neuvosto välttämättä noudata kaikkia komission ehdotuksia, se, että tällainen ehdotus oli tehty, riitti kuitenkin siihen, että taloudelliset toimijat olivat tietoisia siitä mahdollisuudesta, että tilannetta saatettiin muuttaa.

41 Oli siis täysin perusteltua, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ottanut huomioon Euroopan yhtenäisasiakirjan 28 artiklaa, koska sillä ei ollut mitään vaikutusta liittymisasiakirjassa määrättyyn neuvoston toimivaltaan, ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että vaikka asetus N:o 1716/91 oli annettu

Euroopan yhtenäisasiakirjan voimaantulon jälkeen, taloudellisten toimijoiden olisi pitänyt käsittää, että sokerin hintoja aiottiin lähentää ennenaikaisesti, erityisesti koska komission neuvostolle tekemää ehdotusta oli käsitelty espanjalaisessa lehdistössä heinäkuusta 1992 lähtien. Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole loukannut luottamuksensuojan periaatetta.

42 Kolmas valitusperuste on siis perusteeton.

43 Valittajat väittävät neljännessä valitusperusteessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti asetusta N:o 1716/91, loukannut luottamuksensuojan periaatetta ja rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklaa katsoessaan, ettei kantajille ollut voinut syntyä suojaamisen arvoista perusteltua luottamusta tilanteeseen, jossa hintojen lähentäminen toteutettiin markkinointivuodesta 1993/1994 lähtien. Valittajien mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut valituksen kohteena olevan tuomion 66 kohdassa, ettei valittajille ollut syntynyt perusteltua luottamusta, vain sillä perusteella, ettei asetuksessa vahvisteta lähentämistä koskevia edellytyksiä 1.7.1993 jälkeen, kun taas valittajien mukaan se, että neuvosto ei ollut vahvistanut lähentämistä koskevia edellytyksiä kolmelle viimeiselle markkinointivuodelle, tapahtui vain uuden tuotantojärjestelmän huomioon ottamiseksi, jota voitiin niiden mukaan soveltaa 1.7.1993 lähtien, eikä siksi, että se aikoi varata mahdollisuuden lähentää Espanjan hinnat yhteisiin hintoihin markkinointivuoden 1992/1993 päätyttyä.

44 Asetuksen N:o 1716/91 7 artiklassa säädetään seuraavasti:

"Neuvosto päättää 1.1.1993 mennessä Espanjan hintojen lähentämistä yhteisiin hintoihin koskevista edellytyksistä markkinointivuosille 1993/1994, 1994/1995 ja 1995/1996, perustamissopimuksen 43 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen."

45 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis perustellusti ensin todennut tässä säännöksessä neuvostolle varatun mahdollisuuden ja päätellyt siitä, että tämä mahdollisuus riitti sulkemaan pois sen, että valittajille olisi voinut syntyä perusteltu luottamus tilanteeseen, jossa hintojen lähentäminen toteutettiin markkinointivuodesta 1993/1994 lähtien.

46 Neljäs valitusperuste on siis perusteeton.

47 Valittajat väittävät viidennessä valitusperusteessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on loukannut yhteisön oikeuteen sisältyviä eri periaatteita ja rikkonut siihen sisältyviä sääntöjä hylätessään luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskevan kanneperusteen. Ne väittävät, että vaikka neuvosto ei olisi ylittänyt sille kuuluvan harkintavallan rajoja päättäessään lopettaa hintojen asteittaisen lähentämisen, sen olisi pitänyt päättää asianmukaisista siirtymätoimenpiteistä hintojen nopeutetusta lähentämisestä aiheutuneiden haittavaikutusten tasaamiseksi, kuten se oli tehnyt sokerintuottajien osalta.

48 On kuitenkin todettava, että valittajien hyväksi tulevista siirtymätoimenpiteistä päättämisen olisi voitu katsoa olevan välttämätöntä vain siinä tapauksessa, että olisi todettu, että valittajille oli syntynyt perusteltu luottamus siihen, että tietty tilanne säilyy ennallaan, tai siihen, että tapahtumat sujuvat ennakoidulla tavalla. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, ettei valittajilla ollut perusteltua luottamusta, se on perustellusti todennut, ettei neuvostolla ollut velvollisuutta päättää niiden hyväksi tulevista siirtymätoimenpiteistä.

49 Viides valitusperuste on siis perusteeton.

Syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista koskevat valitusperusteet

50 Valittajat väittävät kuudennessa valitusperusteessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksen kohteena olevan tuomion 81 kohdassa tulkinnut virheellisesti kantajien väitteitä, loukannut syrjintäkiellon periaatetta ja rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklaa. Valittajien mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut virheellisesti valittajien vaatineen kumoamista koskevan kannekirjelmän 38 kohdassa ja vastauksen 36 kohdassa asetuksen N:o 3814/92 kumoamista puuttuvien perusteluiden vuoksi, vaikka valittajat tosiasiassa väittivät, että koska tässä asetuksessa ei mitenkään perusteltu niiden ja espanjalaisten sokerintuottajien erilaista kohtelua, tästä seurasi, ettei erilainen kohtelu ollut objektiivisesti perusteltua.

51 Valittajat ovat esittäneet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista koskevan toisen kanneperusteen yhteydessä väitteen siitä, että asetus N:o 3814/92 oli puutteellisesti perusteltu. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ennen kuin se on jatkanut kanneperusteen tutkimista näin ollen perustellusti todennut valituksen kohteena olevan tuomion 81 kohdassa, tutkittuaan tämän asetuksen perusteluja, että tämä väite oli hylättävä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis tulkinnut oikein valittajien väitettä.

52 Kuudes valitusperuste on siis perusteeton.

53 Valittajat väittävät seitsemännessä valitusperusteessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, loukannut syrjintäkiellon peri-

aatetta ja rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklaa päätellessään sen perusteella, ettei isoglukoosin tuotannosta, toisin kuin sokerin tuotannosta, seuraa tarvetta muodostaa varastoja, että kantajat olivat eri asemassa kuin sokerintuottajat ja että erilainen kohtelu 31.12.1992 varastossa olevasta sokerista maksettavan tuen osalta oli perusteltua.

54 On kuitenkin todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt tosiseikkoja koskevia useita toteamuksia ennen kuin se totesi, että valittajien ja sokerintuottajien tilanne oli erilainen. Valitus on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se koskee näitä, tosiseikkoja koskevia toteamuksia (ks. asia C-115/90 P, Turner v. komissio, määräys 20.3.1991, Kok. 1991, s. I-1423, 13 ja 14 kohta). Lisäksi, koska asetuksessa N:o 3814/92 säädetään varastossa olevasta sokerista maksettavan tuen myöntämisestä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole loukannut syrjintäkiellon periaatetta katsoessaan sellaisten tosiseikkoja koskevien toteamusten perusteella, joiden mukaan sokerintuottajien ja isoglukoosintuottajien asema poikkeaa varastossa olevien tuotteiden osalta, että niitä voitiin kohdella eri tavalla.

55 Seitsemäs valitusperuste on siis perusteeton.

56 Valittajat väittävät kahdeksannessa valitusperusteessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Royal Scholten-Honig ja Tunnel Refineries annettua tuomiota eikä sokerialan yhteistä markkinajärjestelyä, että se on loukannut syrjintäkiellon periaatetta ja että se on rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklaa katsoessaan, että valittajien asema poikkesi sokerintuottajien asemasta ja että niitä voitiin kohdella eri tavalla, koska velvollisuus maksaa raaka-aineista yhteisön vahvistama vähimmäishinta ei

koskenut niitä. Valittajat maksavat käyttämistään raaka-aineista niiden mukaan vähimmäishintana viljan interventiohinnan. Kuitenkin edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Royal Scholten-Honig ja Tunnel Refineries annetun tuomion jälkeen sokeria ja isoglukoosia on raaka-aineiden erisuuruisista kustannuksista huolimatta aina kohdeltu samalla tavalla sokerialan yhteisessä markkinajärjestelyssä. Tämän lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksen kohteena olevan tuomion 91 kohdassa, että valittajat saattoivat hyötyä viljamarkkinoilla vallitsevien edellytysten mahdollisesta paranemisesta, mutta tämä oli pelkkä olettama, joka olisi pitänyt varmistaa.

57 On kuitenkin todettava, että valitus on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemiä tosiseikkoja koskevia toteamuksia (ks. em. asia Turner v. komissio, määräyksen 13 ja 14 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin ei voi EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan mukaan käsitellä sellaisia seikkoja, esimerkiksi väitettä, jonka mukaan velvollisuus maksaa raaka-aineista yhteisön vahvistama vähimmäishinta ei koskenut valittajia, tai väitettä, jonka mukaan valittajat voivat hyötyä viljamarkkinoilla vallitsevien edellytysten mahdollisesta paranemisesta. Koska asetuksessa N:o 3814/92 lisäksi säädettiin sokerintuotannon raaka-aineena käytetyn sokerijuurikkaan vähimmäishinnan alentamisesta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole loukannut syrjintäkiellon periaatetta todetessaan sokerintuottajien ja isoglukoosintuottajien erilaiseen asemaan raaka-aineiden osalta liittyvien tosiseikkoja koskevien toteamusten perusteella, että niiden erilainen kohtelu oli sallittua.

58 Kahdeksas valitusperuste on siis perusteeton.

59 Valittajat väittävät yhdeksännessä valitusperusteessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on loukannut yhteisön oikeuteen sisältyviä eri periaatteita ja rikkonut siihen sisältyviä sääntöjä hylätessään syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista koskevan kanneperusteen.

60 EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan samoin kuin yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella valituskirjelmässä on mainittava täsmällisesti ne tuomion kohdat, joiden kumoamista vaaditaan, sekä ne oikeudelliset seikat, joilla kumoamisvaatimusta tuetaan (asia C-87/95 P, CNPAAP v. neuvosto, määräys 24.4.1996, Kok. 1996, s. I-2003, 29 kohta).

61 Koska yhdeksännessä valitusperusteessa, sikäli kuin sen katsotaan olevan edellä esitetyistä valitusperusteista erillinen peruste, ei täsmennetä valituksen kohteena olevan tuomion riidanalaisia kohtia eikä niiden tueksi esitettyjä oikeudellisia seikkoja, siinä ei noudateta kyseisiin määräyksiin sisältyviä edellytyksiä, ja valitusperuste on tämän perusteella hylättävä.

62 Edellä esitetyn perusteella valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

63 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan valitukseen 118 artiklan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantajat ovat hävinneet asian, ne on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut tässä oikeusasteessa. Komissio, joka on asiassa väliintulijana, vastaa työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaisesti omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Valitus hylätään.

2) Valittajat velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Väliintulija vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Sevón Edward Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä huhtikuuta 1997.

R. Grass L. Sevón

kirjaaja ensimmäisen jaoston puheenjohtaja